

Startdocument voor profielwerkstuk

Maatschappelijke ontwikkeling en school: burgerschapsonderwijs

We maken allemaal – van jong tot oud – deel uit van de Nederlandse samenleving. Dat is soms nog niet zo makkelijk. Kinderen terwijl ze opgroeien bijvoorbeeld leren om te gaan met verschillen tussen mensen waarmee ze in aanraking komen, over de regels en wetten die gelden, over waarden als vrijheid en solidariteit, en over democratie. Dat leren gebeurt zowel op school als daarbuiten. Scholen in Nederland zijn verplicht aandacht te besteden aan dit soort onderwerpen. Dat noemen we burgerschapsonderwijs.

Wat scholen leerlingen precies moeten leren staat niet vast. Scholen maken daar zelf ook keuzes in, en ook docenten kunnen verschillen in de opvattingen die ze hierover hebben. Dat is soms best spannend, want wie bepaalt wat je precies moet leren om een goede burger te kunnen zijn? En wanneer ben je eigenlijk een goede burger? Er is maar beperkt inzicht in wat leerlingen en docenten hiervan vinden, en wat zij dan belangrijk vinden om op school te leren.

Ideeën voor onderzoeksvragen

- Wat vinden leerlingen dat het inhoudt om een goede burger te zijn?
- Wat vinden leerlingen dat ze op school moeten leren om een goede burger te kunnen zijn?
- Welke doelen hebben docenten als het gaat om het ontwikkelen van leerlingen tot goede burgers?

Methoden

Kies een onderzoeksmethode die bij je onderzoeksvraag past. Je kunt ook onderzoeksmethoden combineren, bijvoorbeeld door medeleerlingen of docenten te bevragen op wat je in de literatuur leest.

- Literatuuronderzoek: zoek literatuur die over dit onderwerp gaat en kijk ook naar beleidsdocumenten, van de Rijksoverheid of van jouw school.
- Vragenlijstonderzoek: je kunt een vragenlijst afnemen onder je klas- en schoolgenoten, waarin je hen een aantal vragen over burgerschapsonderwijs stelt. Datzelfde kun je doen onder docenten.
- Interviewonderzoek: neem interviews af onder medeleerlingen of docenten. Vraag hen naar hun ideeën over burgerschap, en wat zij vinden dat de rol van de school zou moeten zijn.

Literatuur

- Leenders, H., Veugelers, W., & de Kat, E. (2007). Contrasten en praktijken. Waardevormend onderwijs en burgerschapsvorming op drie vwo-scholen. *Pedagogische Studiën*, 84(2), 84–99. <https://pedagogischestudien.nl/search?identificer=617253>.
- Munniksma, A., Dijkstra, A. B., van der Veen, I., Ledoux, G., van de Werfhorst, H., & Ten Dam, G. (2017). *Burgerschap in het voortgezet onderwijs. Nederland in vergelijkend perspectief*. Amsterdam University Press. <http://iccs-nederland.kohnstamminstituut.nl/assets/iccs2016burgerschapnederland.pdf>.
- Onderwijsraad. (2012). Verder met burgerschap in het onderwijs. Onderwijsraad. <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2012/08/27/verder-met-burgerschap-in-het-onderwijs>.

- Pauw, L. (2013). *Onderwijs en burgerschap: Wat vermag de basisschool? Onderzoek naar De Vreedzame School*. Universiteit Utrecht. <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/276048>.
- Ten Dam, G., Geijssel, F., Reumerman, R., & Ledoux, G. (2010). Burgerschapscompetenties: De ontwikkeling van een meetinstrument. *Pedagogische Studiën*, 87(5), 313–333. https://www.burgerschapsmeten.nl/Documenten/Burgerschapscompetenties_de_ontwikkeling_van_een_meetinstrument.pdf
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 1–26. <https://doi.org/10.3102/00028312041002237>.

Links

- Verduidelijking van de wettelijke opdracht voor scholen met betrekking tot burgerschapsonderwijs: [Eerste Kamer](#)
- Onderzoek naar burgerschap in het voortgezet onderwijs: <https://www.iccsnederland.nl/>

Contactpersoon: Remmert Daas